

Nutnost obchodovat elektrickou energií, vyrobenou na území České republiky, na Evropské energetické burze

5.10.2022 - | Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

Nařízení jsou přímo účinná a platná, směrnice má Česká republika povinnost transponovat do národní legislativy.

Ministerstvo průmyslu a obchodu zveřejňuje podle § 5 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), informaci poskytnutou dne 19. září 2022 na žádost, týkající se nutnosti obchodovat elektrickou energií, vyrobenou na území České republiky, na Evropské energetické burze

Ministerstvo po provedeném testu veřejného zájmu poskytlo žadateli podle § 4 a § 14 odst. 5 písm. d) zákona k informaci požadované pod bodem 1) žádosti v souladu s § 4a odst. 2 písm. a) zákona informaci sdělením, že stát přímo nevlastní nebo neovládá žádné konkrétní energetické zařízení v České republice. Stát vlastní určitý podíl v některých energetických společnostech, které jsou ovšem často obchodované na burze a mají minoritní akcionáře.

Burza jako taková nestanovuje cenu, je místem, kde se setkává nabídka s poptávkou. Trh s elektřinou funguje už 30 let a zákazníkům přináší řadu výhod. Posílil konkurenci, přinesl možnost výběru dodavatele, lepší servis a až do současné krize i mnohem nižší ceny než před liberalizací trhu po roce 2000. Současná krize se netýká systému fungování trhu, ale výše cen. Cena se odvíjí od poptávky a nabídky na trhu a je obdobná bez ohledu na to, kde k prodeji dojde. Cena v České republice se tedy nezmění, pokud by české společnosti neobchodovaly na lipské burze.

Právo obchodovat na sebou zvolené platformě, včetně burz, mají účastníci trhu zaručené i v přímo účinné evropské legislativě, která je pro Českou republiku jakožto člena Evropské unie závazná.

Konkrétně čl. 3 Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou (přepřpracované znění) mimo jiné stanoví, že trhy s elektřinou musejí být provozovány s ohledem na následující zásady:

1. ceny jsou utvářeny na základě nabídky a poptávky;
2. pravidla trhu podporují volnou tvorbu cen a nevyžadují kroky, které brání tvorbě cen na základě nabídky a poptávky; (...)
1. pravidla trhu vytvářejí vhodné pobídky k investicím do výroby, zejména k dlouhodobým investicím do dekarbonizované a udržitelné elektrizační soustavy, ukládání energie, energetické účinnosti a odezvy strany poptávky k pokrytí potřeb trhu, a usnadňují spravedlivou hospodářskou soutěž, čímž zajišťují bezpečnost dodávek;
2. překážky pro přeshraniční toky elektřiny mezi nabídkovými zónami nebo členskými státy a pro přeshraniční transakce na trzích s elektřinou a na trzích se souvisejícími službami jsou postupně odstraňovány; (...)
1. pravidla trhu umožňují podnikům, aby zahájily i ukončily výrobu elektřiny, ukládání energie a dodávky elektřiny podle toho, jak samy posoudí hospodářskou a finanční životaschopnosti

jejich provozu;

2. s cílem umožnit účastníkům trhu chránit se proti rizikům kolísání cen na tržním základě a omezit nejistotu, pokud jde o budoucí návratnost investic, lze na burze transparentním způsobem obchodovat s produkty dlouhodobého zajištění a na mimoburzovních trzích lze sjednávat dlouhodobé smlouvy na dodávky elektřiny, za předpokladu, že je dodržováno právo Unie v oblasti hospodářské soutěže;
3. pravidla trhu usnadňují obchodování s produkty po celé Unii a změny předpisů zohledňují dopady na krátkodobé a dlouhodobé termínové trhy a produkty.

[Ministerstvo po provedeném testu veřejného zájmu poskytlo žadateli podle § 4 a § 14 odst. 5 písm. d) zákona k informaci požadované pod bodem 2) žádosti v souladu s § 4a odst. 2 písm. a) zákona informaci sdělením, že pro Českou republiku platí principy vymezené výše, na základě závazného evropského práva musejí mít podniky právo obchodovat svou výrobu dle svého svobodného rozhodnutí. Pokud by toto právo bylo jakkoliv omezeno, jednalo by se o státní pomoc, která podléhá schválení orgánů činných ve věci hospodářské soutěže, konkrétně pak Generálnímu ředitelství Evropské komise pro hospodářskou soutěž.

Samotný francouzský systém ARENH, na který dotazovatel zřejmě poukazuje, podléhal v minulosti schválení Evropské komise.

Ministerstvo po provedeném testu veřejného zájmu poskytlo žadateli podle § 4 a § 14 odst. 5 písm. d) zákona k informaci požadované pod bodem 3) žádosti v souladu s § 4a odst. 2 písm. a) zákona informaci sdělením, že Česká republika se vstupem do Evropské unie zavázala implementovat a dodržovat evropské právo, mezi které patří i pravidla pro obchodování na trzích s elektřinou. Mezi ně patří výše zmiňované Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou (přepřacované znění), ale také např. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU (přepřacované znění), Nařízení Komise (EU) 2015/1222 ze dne 24. července 2015, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity a řízení přetížení nebo Nařízení Komise (EU) 2017/2195 ze dne 23. listopadu 2017, kterým se stanoví rámcový pokyn pro obchodní zajišťování výkonové rovnováhy v elektroenergetice.

Všechny tyto předpisy jsou pro Českou republiku závazné. Nařízení jsou přímo účinná a platná, směrnice má Česká republika povinnost transponovat do národní legislativy. Je nutné podotknout, že se nejedná o zcela nové předpisy. První směrnice o elektřině byla přijata již v roce 1996 (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/92/ES ze dne 19. prosince 1996 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou), následovaly další směrnice a nařízení (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/54/ES ze dne 26. června 2003 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1228/2003 ze dne 26. června 2003 o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou, Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 714/2009 ze dne 13. července 2009 o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou). Všechny tyto předpisy, vždy v aktuálně platném znění, musí Česká republika z pozice člena Evropské unie dodržovat.

<https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/ministerstvo/aplikace-zakona-c-106-1999-sb/informace-zverejnovane-podle-paragrafu-5-odstavec-3-zakona/nutnost-obchodovat-elektrickou-energii-vyrobenou-na-uzemi-ceske-republiky-na-evropske-energeticke-burze-270205>